

ЗДРАВΟΣЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ГОРИТЕ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

Инж. Стефан БАЛОВ - главен експерт по защита на горите
В Изпълнителната агенция по горите

Прогнозите на трите Лесозащитни станции в София, Пловдив и Варна за настоящата година дават основание да очакваме, че фитосанитарното състояние на горите ще бъде по-добро от предходните няколко години.

Насекомни вредители в иглолистните гори

Борова процесиянка. През следващата година боровата процесиянка ще бъде най-широко разпространеният листогризещ вредител в боровите гори. Засегнатата площ е 147 788 декара. Предвидената за авиоборба площ е 31 910 дка, от които 21 716 дка за авиохимична, 4732 дка за авиобиологична и 5462 дка за механична борба. В сравнение с миналата година се наблюдава увеличаване на нападнатите площи с 20 000 декара.

Борови листни оси. Слабо нападнатите насаждения от боровите листни оси за 2015 г. са 47 236 декара.

Корояди. Предвидените площи за борба срещу корояди и ликояди през предходната година бяха 10 805 дка, а за 2015 г. са предвидени над 20 000 декара. Профилактичните мероприятия включват извеждане на санитарни сечи, а като средство за борба в слабо нападнатите площи - залагане на ловни дървета за привличане и унищожаване на вредителите. За целите на лесопатологичния мониторинг, както и за нуждите на прогнозата, се залагат феромонови уловки. Чрез тях се редуцира и голяма част от вредителите.

При бора най-опасен е върховият корояд. Засегнатите площи са 24 551 дка, а за санитарна сеч се предлагат 196 декара. От големия горски градинар се очакват нападения на площ от 295.9 декара.

За смърчовите гори най-опасен е типографът. Общата засегната площ е 9690 дка, всички в района на ЛЗС - Пловдив - РДГ - Смолян, като за борба се предлагат само 7 декара.

Повредите от абиотични фактори като продължителни засушавания, повреди от сняг и вятър благоприятстват размножаването на тези вредители в горите. Провеждането на профилактичните мероприятия от собствениците на гори могат да ограничат разпространението им. По-важните профилактични мероприятия са редовното и навременното отглеждане на културите, навременно провеждане на сечите в засегнатите от абиотични повреди насаждения, почистването на сечищата и превозване на складираните през летния сезон материали извън насажденията най-малко месец след сечта или обелването им, когато остават в гората.

Болести и съхнене на иглолистни дървесни видове

Съхнене на белия и черния бор. Размерът на засегнатите от съхнене площи с бял бор е 56 764 дка, а на черния бор - 25 973 дка, за санитарни сечи се предвиждат съответно 4366 дка за белия и 7594 дка черен бор. В сравнение с миналата година предложените за санитарна сеч площи са намалели четирикратно за белия и двукратно за черния бор. Очакванията са за постепенно затихване на процеса на съхнене, започнал през 2013 г., и намаляване на засегнатите площи.

Общата засегната площ от съхнене на иглолистните е 114 000 дка, или приблизително два пъти по-малко от предходната година.

Насекомни вредители в широколистните гори

Общата засегната площ в тази група е 137 165 декара. През предходната година тя е била 365 542 дка, или приблизително намале-

ние с 230 000 декара. Това се дължи основно на затихналите нападения от гъботворка в дъбовите насаждения.

Гъботворка. През последните 3-4 години най-големи бяха нападнатите площи от гъботворка, като постоянно намаляваха. През тази година засегнати са 93 600 дка, но не се предвиждат площи за авиоборба. Лимитиращо въздействие на гъсениците на гъботворката оказват много различни биологични агенти. България е първата страна в Европа, в която за тази цел успешно е интродуцирана от САЩ ентомопатогенна гъба *Entomophaga maimaiga* Humber, Shimazu & Soper - видово специфичен патоген по гъботворката, която не застрашава останалите представители на ентомофауната в горските екосистеми. Научни работници от Института по физиология на растенията и генетика, Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания и Института за гората при БАН, със съдействието на Изпълнителната агенция по горите и лесозащитните станции, през последните 10-15 години първоначално интродуцираха, а впоследствие внесоха в първични огнища на вредителя и разселиха в някои райони от Северна и Южна България този патоген. Изпълнението на тези задачи имаше успех и до голяма степен допринесе за ограничаване на разпространението на вредителя в широколистните гори. Последващите градации на вредителя не доведоха до масовото му намножаване (каламтитет), каквото наблюдавахме през 90-те години на миналия век и преди това. Не се очаква увеличаване на нападнатите площи от гъботворка през 2015 година.

Пегомерки и листовъртки. Засегнатите площи от тези вредители силно намаляват и в настоящата прогноза възлизат на 39 315 декара. Като силно нападнати са посочени 1113 декара. За окончателно определяне на размера на площите, в които ще се изведе авиоборба, ще бъде изготвена доуточняваща прогноза на база резултатите от заложените лепливи пояси и от фотоеклекторите.

Дъбова процесиянка. Слабо нападнати са 407 дка и не се предвиждат лесозащитни мероприятия.

Болести и съхнене при широколистните

Съхнене на дъба. През 2013 г. засегнатите от съхнене площи при дъба са 5878 дка, а при цера - 4186 декара. За санитарни сечи през 2014 г. се предлагат 390 дка дъбови и 326 дка церови насаждения. В прогнозата за 2015 г. се посочват като силно засегнати от съхнене 3080 дка дъбови и 530 дка церови гори, за санитарна сеч се предлагат 2783 дка дъбови насаждения и 448 дка цер. Общата площ на засегнатите от съхнене дъбови насаждения е 33 159 дка, а на церовите - 1427 декара.

Съхнене на други дървесни видове. От другите широколистни дървесни видове по-значителни площи, засегнати от съхнене, има при бука - 13 112 дка, като в 107 дка от тях ще бъдат проведени санитарни сечи, и при габъра - 1244 дка, съответно с 28 дка предложени за санитарни сечи.

Насекомни вредители по тополите, върбите и елшите

Общо засегнатата площ в тази група е 7737 декара. Основните вредители, причиняващи повреди по тополите, върбите и елшите, са

Вредител	Нападната площ, <i>дка</i>			Необходими мероприятия, <i>дка</i>					
	Слабо засегнати	Силно засегнати	Всичко	Авиохимична борба	Авиобиологична борба	Наземна химична борба	Механична борба	Интегрирана борба	Санитарни сечи
Всичко насекомни вредители по иглолистните видове, в т.ч.	210 083.78	52 849.36	262 933.14	21 716	4732	17	5493.9	-	20 788.7
<i>Борова процесиянка</i>	119 363	28 425	147 788.6	21 716	4732	-	5462.9	-	-
<i>Бороволистни оси</i>	47 236	0	47 236	-	-	-	-	-	-
<i>Върхов корояд</i>	21 901.89	2649.53	24 551.42	-	-	-	-	-	2404.67
<i>Корояди</i>	9635.46	21 693.53	31 328.99	-	-	-	15	-	18 098.03
<i>Голям боров ликояд</i>	270.90	25.00	295.90	-	-	-	-	-	196
Всичко съхнене и болести по иглолистните видове, в т.ч.	97 977.01	16 367.47	114 344.48	-	-	17	-	-	16 777.17
<i>Съхнене на белия бор</i>	53 329.41	3435.34	56 764.75	-	-	-	-	-	4366.14
<i>Съхнене на бора</i>	11 737.00	5191.99	16 928.99	-	-	-	-	-	4539.39
<i>Съхнене на дуглазка ела</i>	442	3	445	-	-	-	-	-	13
<i>Съхнене на елата</i>	2793	41	2834	-	-	-	-	-	230
<i>Съхнене на черния бор</i>	18 622	7351	25 973	-	-	-	-	-	7594
<i>Изсипване на иглиците</i>	-	24	24	-	-	17	-	-	-
Всичко насекомни вредители по широколистните видове, в т.ч.	105 783	31 382	137 165	-	-	24	-	-	-
<i>Гъботворка</i>	66 031	30 269	96 300	-	-	-	-	-	-
<i>Педомерки и листоврътки</i>	38 202	1113	39 315	-	-	-	-	-	-
<i>Дъбова процесиянка</i>	407	-	407	-	-	-	-	-	-
<i>Акациев семеяд</i>	24	-	24	-	-	24	-	-	-
Всичко съхнене и болести по широколистните видове, в т.ч.	46 504.76	4120.58	50 625.34	-	-	-	-	-	3804.58
<i>Съхнене на ъмба</i>	30 079	3080.08	33 159.08	-	-	-	-	-	2783.08
<i>Съхнене на цера</i>	897	530.60	1427.60	-	-	-	-	-	448.60
<i>Съхнене на бука</i>	13 073.76	38.90	13 112.66	-	-	-	-	-	106.90
Насекомни вредители по тополи, върби и елши	3756.2	3981.5	7737.7	-	-	3671	54	-	5.5
Болести по тополите, върбите и елшите	1656	268.4	1924.4	-	-	-	-	-	115.4
Повреди от дивеч и гризачи	817	379.1	1196.1	-	-	216	35	24	324
Плевелна и паразитна растителност	504	52	556	-	-	52	-	-	-
Повреди от абиотични фактори	246 039.06	17 812.84	263 851.90	-	-	-	10	-	25 669.44
Горски пожари	1303.00	3862.77	5165.77	-	-	-	-	-	3794.57
Повреди в горски разсадници	1857.13	830.13	2687.26	-	-	1370.10	150.07	-	1
Всичко	716 282.94	131 906.15	848 189.09	21 716	4732	5367.10	5742.97	24	71 280.36

дървесни оси, сечковци, листояди и листни въшки, златки и други. През 2015 г. са предвидени 3671 дка за наземна химична борба, 54 дка за механична борба и 5.5 дка за санитарни сечи.

Болести и съхнене по тополите, върбите и елшите

Общата засегната площ е 1924 декара. За борба се предвиждат 115 дка санитарни сечи в съхнене тополови насаждения. Общо засегнатата площ от съхнене на топола е 1286 декара. Повредите по тополите, елшите и върбите се изразяват в некрози по кората на тополите и съхнене.

Повреди от дивеч и гризачи

За борба срещу дивечови повреди са предвидени 543 дка, от които 184 дка за наземна химична и биологична борба, 35 дка за механична и 324 дка за санитарни сечи. За борба срещу мишевидни гризачи се предлагат 56 дка, в т.ч. 32 дка за наземна химична и 24 дка за интегрирана борба.

Плевелна и паразитна растителност

Общо 556 дка са насажденията, засегнати от плевелна и паразитна растителност. Препоръчва се наземна химична борба на площ 52 декара.

Повреди от абиотични фактори

Общо 263 851 дка насаждения и култури са засегнати от повреди от абиотични фактори. В сравнение с предходната година, когато те са били 146 069 дка, площите са нараснали почти двойно, но в по-голямата си част те са слабо нападнати, без предвидени мерки за борба. От тях само 25 669 дка са предвидени за санитарни сечи, а 10 дка - за механична борба. С началото на зимата бяха допълнително нанесени повреди от абиотични фактори в Северозападна България и югоизточните райони на страната, ко-

ито не са отразени в прогнозата за 2015 г., с което количеството паднала дървесина ще нарасне значително. Добрата профилактика изисква засегнатата от абиотични фактори дървесина да бъде усвоена с отгледни и санитарни сечи още през тази година. По-голямата част от засегнатата от ветровали, ветроломи, снеговали и снеголоми дървесина през предходните няколко години беше усвоена своевременно и не се допусна каламитетно развитие на стъблени вредители.

Повреди от горски пожари

Засегнатата от пожари площ е 5165 дка декара. От тях 3795 дка са предвидени за санитарни сечи.

Вредители, болести и други повреди в горските разсадници

Усложнената климатична обстановка през 2014 г. допринесе за повишаване на загубите и влошаване на здравословното състояние на фиданките. За предпазване, ограничаване и предотвратяване на появата и развитието на болести, вредители и други повреди се налагат постоянни грижи. Нападения от насекоми и повреди от заболявания и от абиотични причини в горските разсадници се очакват и през 2015 г. на обща площ от 2687 дка, което е с близо 600 дка повече от предходната година. Предлагат се 1370 дка за наземна химична и 150 дка за механична борба.

През 2015 г. засегнатите от вредители и повреди гори в страната са 848 189 дка, което представлява 2.2 % от общата площ на горите. В 108 862 дка, или приблизително 12.8 % от засегнатата площ, лесозащитните станции предлагат да бъдат проведени лесозащитни мероприятия. Силно нападнатите площи, предвидени за борба, са минимални в сравнение с предходните няколко години. Може да се каже, че здравословното състояние на горите е относително добро.